

Déli Hírlap

GAZDASÁGPOLITIKAI NAPILAP

Csodálkozunk

a román ellenzéki lapokon, amelyek hetek óta valóságos hadjáratot indítottak a magyaroknak ama igénye ellen, hogy a temesvári piarista gimnáziumban, mint a Bánság egyetlen volt magyar középiskolájában, ismét bevezessék a magyar tanítási nyelvet is. Csodálkozunk ezeken a lapokon, mert hiszen a Bánság magarsága nem akar mást, minthogy legalább egy liceuma legyen és nem akar mást, mint amit a törvény is biztosít részére. Nem kiváltságokról, nem privilegiumokról van szó, hanem arról, ami a jog, a törvény, az alkotmány értelmében minden kisebbséget megillet. És ha mindezek folytán csodálkozást vált ki belőlünk a román sajtó egyrésztének viselkedése, fokozottabb mértékben csodálkozunk a liberális párt temesvári organumának hangján, amely valamikor — mikor pártja hatalmon volt — a megértés, a barátság, a lelki közeledés, a testvériség, az együttműködés hurjait pengelte. Nem tudtuk mostani ellenséges viselkedését a kisebbségekkel szemben mással magyarázni, mint azzal, hogy támadásaiul a kormány helyzetét megnehezítse. Úti a kormányt, de úgy, hogy az a kisebbségeknek és első sorban a magyarságnak fájjon. Gyenge lehet annak az ellenzéknek a fegyvertára, amely csak a piarista gimnáziumnak — sajnos még mindig elintézetlen — ügyét tudja támadó eszközül felhasználni. És azt, hogy a kormány választási egyezményt kötött a kisebbségekkel. Elfelejtji a liberális sajtóorganum, hogy hasonló paktumot kötött a magyarsággal a Bratianu-kormány is és amikor ez taktikai hibák folytán felborult, a liberálisok fájalták legjobban. Azóta alig néhány hónap telt el és ami akkor megengedett, sőt kívánatos volt, ma egyszerre bűn? Miért? Csak azért, mert most más csinálta meg? Nem tesz jó szolgálatot a román nemzeti ügynek a liberálisok temesvári szócsove, amikor így éket akar verni a románság és a kisebbségi nemzetek közé. És végeredményben — nincs is igaza. Nincs igaza különösen akkor, mikor az épületet is az államnak követeli. És nincs igaza, mikor államsegélyre való hivatkozással teszi ezt. A piarista gimnázium, mint szerzetesek által vezetett iskola, a közoktatásügyi minisztérium vallási és tanulmányi alapjából kapott segélyt éppen úgy, mint más felekezeti iskolák és kisebbségi iskolák, tehát románok is. Ez nem jogcím arra, hogy most a sokmillió értékű épületet is az államnak követelje. És nem jogcím a kormánnyal kötött paktum sem. Még akkor sem, ha azt olyan lap követeli, mely néhány hét előtt még más véleményen volt.

Bombát dobtak Mussolinire

A diktátor ezuttal is sértetlen maradt

Róma, szeptember 12.

Mussolini olasz miniszterelnök ellen tegnap merényletet követtek el, amely azonban nem sikerült. A diktátor sértetlen maradt. Mussolini autóján a Portonia villából a Cigi palota felé hajtott, amikor a Pinea Porta Pia kanyarulatánál egy fiatal ember bombát dobott az autóra. A gépkocsi csukott volt, úgy hogy a bomba az ab-

lakról visszapattant és csak a földön robbant. Mussolininek semmi baja sem történt és nyomban folytatta útját. A járókelők közül négyen súlyosan megsebesültek. A merénylőt azonnal elfogták és a rendőrségre kísérték. Elmondotta, hogy Ermente Giovanininek hívják, tizennyolc éves köműveslegény és el akarta pusztítani Mussolinét, hogy Olaszországot megszabadítsa zszarnokától.

A kisebbségek egy szervezetben tömörültek kulturautonomiájuk megvalósítására

A genfi kisebbségi konferencia eredményei

Temesvár, szeptember 12.

Muth Gáspár dr., volt országgyűlési képviselő, a temesvári svábság ismert vezetője, most érkezett vissza Genfből, ahol résztvett a kisebbségek kongresszusán. Muth Gáspár dr. a jelentőségében nagyfontosságú kongresszusról lapunk munkatársa előtt a következőket mondotta:

— A mostani kisebbségi kongresszus tulajdonképpen feladata volt, hogy azt a szervezkedési munkát, melyet a tavalyi kongresszus megkezdett, folytassa és befejezze. Az európai népkisebbségeket

egységes szervezetbe

kellett tömöríteni és azokat közös eszmények porondjára kellett hozni. A kongresszuson kiderült, hogy az Európában élő sok milliónyi kisebbség valásra és nyelvre való tekintet nélkül felismerte azokat a közös érdekeket, melyek őket egybekapcsolják. Képviselve voltak a kongresszuson az

összes kisebbségek,

amelyek legkiválóbb férfiakat küldték el. A kongresszuson körvonaloz-

tuk a kisebbségek kulturautonomiájának ügyét és igyekeztünk megtalálni azokat a módokat, melyek mellett ez az autonómia megvalósítható. Megvitattuk a kisebbségek gazdasági helyzetét, jogvédelmét, nyelvhasználatát a közéletben.

Ezeknek a kérdéseknek a megoldására a kongresszus irányelveket dolgozott ki, amelyeket most már a gyakorlati politikának kell megvalósítani.

— A kongresszus munkáját folytatni fogjuk és több kongresszusi ülést is tartunk még, ha nem is éppen évente. Ehelyett azonban a kisebbségek titkársága állandóan működni fog. Azonkívül a titkárság mellett egy választmány működik, amelynek tagjai a kongresszus különböző bizottságaiból valók. A kongresszuson nyert tapasztalataim alapján kijelenthetem,

ha sikerül

Európa kisebbségi népei és a kisebbségi népek anyanemzetei között a kellő szolidaritást megteremteni, akkor — azt hiszem — Európa égboltozatán majd a jövőben kevesebb boru lesz.

Tizenhét dalárda

ismerkedési estélye volt tegnap

Temesvár, szeptember 12.

A Glória temesvári magyar dalegylet részszolgált nevére a mult esztendőben, amikor a Marosvásárhelyen tartott országos dalosversenyen első díjat nyert. A három esztendő dalegylet most avatja fel új zászlaját. A nagy ünnepség első része tegnap este folyt le.

A Glória tagjai este nyolckor gyülekeztek a Michels-féle vendéglőben, ahonnan lampionokkal vonultak a zászlóanya dr. Brebera Vencelné Tirol-utca 64. szám alatt levő lakása elé. A Glória a zászlóanyának Levezky György kar nagy vezénylese mellett sikeres szerenádot adott. Takács Kálmán alelnök köszöntő beszédet mondott, melyet dr. Breberáné keresetlen szavakkal megköszönt. A szerenádot az után összegyűlekezett nagy tömeg hallgatta végig.

A Glória tagjai azután a Michels féle vendéglő kerthelyiségébe vonultak, ahol már összegyűlekeztek a temesvári testvér dalárdák. Tizenhét dalárda százakra menő tagokkal jött el és impozánssá tette az ismerkedési estét. Az ismerkedési estével összekapcsolt hangverseny a királyhimnusz eléneklésével kezdődött, mely után Brebera Vencel dr. elnök szeretettel üdvözölte azokat a dalárdákat, amelyek megjelenésükkel emelik a Glória ünnepét. Azután hangverseny következett, amelyen sorra felléptek a következő dalegyletek: Glória, Temesvári Szerb Dalkör, Gyárvárosi Zene és Dalegylet, Temesvári Dalkör, Gewerbeharmónia, Tipografia, Lyra, Mehalai Dalkör, Temesvári Magyar Dalárda, Turul-férfikar, Erzsébetvárosi Polgári Kör Dalárdája, Mehalai Műkedvelők. Zene és Dalegylete, Rónázi Haladókör, Schubert-Liederkrantz, Eintracht. A közönség valamennyi ének után lelkesen tapsolt.

A tulajdonképpen zászlószentelési ünnep ma van. Dél előtt nyolckor a Glória új zászlójával, koszorúarókkal és a vendégdalárdákkal, valamint a különböző társadalmi intézmények küldöttségeivel a székesegyházba vonul, ahol Pach Agoston apostoli kormányzó nagymisét mond, utána pedig a téren felállított sátorban beszenteli a Glória zászlaját. Délben féltizenkettőkor a Glória a színházban disz-közgyűlést tart, félkettőkor pedig a Ferdinánd-szálló éttermében bankett lesz. Az ünnepet este a színházban nagyszabású diszhangverseny és a Ferdinánd-szálloda téri kertjében tartandó tánemulatság zárja be.

Tőzsdei árfolyamok

Zürichben a lei 2'57'50, Párisban 17'50

Temesvári magánárfolyamok 1926 szeptember 12-én reggel

(A Kereskedelmi és Gazdasági Bank devizaosztályának árfolyamai)

Minden pénznem mellett három számjegy áll. Ezek közül az első átutalást jelent pénzben, a második áruban, a harmadik bankjegyet közepküzson.

Angol font: 0976'00—0978'00—0960, dollár: 200'00—201'00—200'05, dinár: 3'55 külföldi, 3'45 belföldi. 3'42 effect, hollandi forint: 80'80—80'90—80'20, francia frank: 5'75—5'80—6'00, olasz lira: 7'25—7'35—7'20, cseh korona: 5'95—5'97—5'90, osztrák silling: 28'40—28'50—28'40, német márka: 47'90—48'00—48'50, magyar korona: 356—353—348, svájci frank: 38'80—38'90—39'00.

Terményárak:

Buza 750, árpa 480, rozs 465, zab 400, tengeri 540 lei métermázsánként ab feladóállomás.

„Véget akarok vetni a ripacskodásnak...”

Franyó Zoltán temesvári szinigazgató nyilatkozata terveiről, társulata szervezéséről, az előadások rendezéséről és a közönséghez való viszonyáról

A program: A színházban színházat adni

Temesvár, szeptember 12.

Franyó Zoltán, a temesvári magyar színház új igazgatója megkezdte szervezkedését. Megkérdeztük szándékait, terveit felől és érdeklődtünk társulatának tagjai iránt és a következő választ kaptuk:

— Szándékom, hogy a színházban véget vessék a ripacskodásnak. A színházban színházat akarok adni a közönségnek. Ennyi a programom. Ebben benne van minden művészeti törekvésem. Hogy ezt meg is valósíthassam, ahhoz azonban szükségem van a közönség támogatására is. Nem kívánom, hogy a publikum

vakon előlegezzék

nekem a bizalmat. Csak arra kérem, hogy az első előadásokra jöjjen el bizalommal. Meg vagyok róla győződve, hogy az első előadások megmutatják, hogy mit akarok és mit tudok. Hogy tényleg elsőrendű és művészi előadásokat produkáljak, igyekezem társulatomat úgy megszervezni, hogy az együttes minden tagjában törekvésem igazi támogatóját, oszlopát nyerjem.

Az operettművészet

még nem teljes. Primadonnának akarom Honthy Hannát és bonvivánnak Galetta Ferencet, akikkel biztatólag folynak a tárgyalásaim. A szubrett Zilahy Irén lesz, akit a temesvári közönség előnyösen ismer. Az operett-együtteshez tartoznak még: Rudas Bandi táncoskomikus, Inke Rezső buffó és operettrendező, Tarnay Teri operettkomika, Soós Mihály, Derecskei. Nagy gondot fordítok majd a kórus összeállítására.

A zenekar husz képzett muzsikusból áll. Operaelőadásokat is akarok adni és ezeket Urlatianu karnagy fogja vezényelni, az operettek karnagya Kovács Mihály lesz.

A prózai társulat

már majdnem teljes. Főrendezője a prózai előadásoknak Darvas Ernő, a kitűnő színész. A prózai együttes tagjai: Homokay szerelmes színész, Szőke Imre a budapesti Magyar Színházról, Jósika Mici a kitűnő

nevű drámai színész, Baróthy Erzsébet, aki eddig a kolozsvári színháznak volt értékes tagja, Novák Irén anyaszínész, Gömör Emma komika, Harmath Jolán és Miklós Ilona társalgási színésznők, Lóránt Baby, Gergely Lajos a budapesti Renaissance-színházból, Sorr Jenő társalgási színész. Október elsejéig, amikor az előadásokat megkezdem, a társulat teljes lesz. Ezenkívül a szezon folyamán több értékes vendégszereplést is tervezek.

Az operaelőadások

mindig két-három nagynevű vendéggel fognak menni. Ezenkívül megállapodtam a vendégszereplésre Fedák Sárival, Lábass Jucival, Hegedüs Gyulával, Törzs Jenővel és Lukács Pállal is. A diszettek modernnek lesznek és ezek legtöbbjét Lengyel László, az ismert lakásművész fogja tervezni. Ugynevezett stílusos színpadot fogunk csinálni.

— Esmém, hogy a prózai darabok előadásának legalább is annyi teret adok, mint az operettnek. Mert nem igaz, hogy a közönség nem szereti a prózai darabokat. Dehogy is nem szereti, azonban

jó előadásban

akarja azokat látni. Miért van például a prózai daraboknak Kolozsváron mindig nagy sikerük és miért nézi azokat mindig telt ház? Azért, mert ezeket az előadásokat gondosan készítik elő és jó előadásban hozzák. A szereposztást is mindig úgy fogjuk megcsinálni, hogy a színház minden tagja a művészi képességeinek és hajlamának megfelelő szerepet kapja. A prózai előadások során szerepel majd elsőnek a Darásfészek, Robert Milton francia vígjátéka, amely Budapesten most arat nagy sikereket. Shaw Bernát Johannája, továbbá Warrenné mestersége,

Strindberg Haláltánc,

Ibsen Peer Gyntje, Andrejev Leonid Anatómája, Romain Rolland Szerelme és Halál játéka, Hauptmann Gerhardt Elsülyedt harangja Aprily Lajos for-

ditásában, Pirandello IV. Henrikje és Hat személy keresi a szerzőt című vígjátéka, Hoffmannsthal Erkélyjelene, Londsdale Nagytakarítása, Maugham Esője, O'Neil Fekete császára-Georg Kaiser Gáza. Egyelőre csak annyit sorolok fel, de máris érintkezésbe léptem különböző színházi ügynökségekkel több más új prózai darab megszerzését illetően. Ezen darabok közül hatot magam fordítottam.

A magyar újdonságok

közül színterkerül Molnár Ferentől a Játék a kastélyban, Lengyel Menyhértől a Seybold és A diktátor, Drégely Gábertól A naplopó, Karinthy Frigyesztől a Holnap reggel, Békefi Lászlótól és Raggamby Andortól a Bazarozsa, Földes Imrétől A béka, Harsányi Zsoltól A Noszti fiu esete, amely Mikszáth Kálmán regénye után készült.

Az új operettek

közül eddig a következőknek szereztem meg az előadási jogát: Zerkovitz: Muzsikus Ferkó, Lehár Ferenc: Paganini, Kálmán Imre: Cirkuszhercegnő, Zágón István: Pünkösdi királynő, Szilágyi László és Vincze Zsigmond: Kőrösi lány, Szirmai Albert és Martos Ferenc: Éva grófnő, Faragó Jenő: Chopin, Fouchet, Falk és Schultz: Párisi kirakat, Sacha Guitry: Mozart, Jean Gilbert: Csak egy kislány. Azokat az operetteket, amelyek az új szezonban külföldi színpadokon slágerek lesznek, igyekezni fogok még ugyancsak ebben a szezonban bemutatni.

Ezek a terveim

és a szándékaim. Az igyekvés bennem őszintén megvan és úgy válogattam meg munkatársaimat is, hogy mindezt meg tudjuk csinálni. A közönség jóakarata támogatásán mulik, hogy mindehez az anyagi erőnk is meglegyen. Ha nem adunk majd igazi művészetet, ha nem adunk majd igazi színházat, akkor megérdemljük, hogy a közönség elforduljon tőlünk. Azonban addig, amíg előadásainkat nem látta, ne legyen velünk szemben előítélettel.

Közelharc Orsován

a kisebbségi iskolákért

Orsova, szeptember 11.

A harc a kisebbségi iskolák léteért nemcsak a közkutatásügyi minisztériumban folyik, hanem fokozottabb mértékben áll a harc — úgy mondhatnók, közelharc — az egyes városokban és falvakban. A kormány általános elvi kérdéseket fölött folyik a vita, viszont az egyes iskolákban a tanulók beiratása körül. Orsován az elemi iskolának a románon kívül két német és egy magyar tagozata van. A törvény előírja, hogy kisebbségi tannyelvű tagozat csak akkor nyitható, illetve tartható fenn, ha a jelentkező tanulók száma legalább harminc. Ezt a létszámot az orsovai magyar tagozat eddig mindig elérte, dacára annak, hogy a kisebbségi szülőket mindenféle módon igyekeztek rávenni arra, hogy gyermekeiket a román tagozatba irassák. Ilyen körülmények között sok tősgyökeres — nem elmagyarosított — magyar szülő gyermeke is a román tagozatot látogatja. Az iskolába most folynak a beiratások és ami eddig nem sikerült, — a magyar tagozat beszüntetése — azt most minden eszköz igénybevételével megkísérik. Szülők, akiknek nem magyar hangzású a nevük, hiába hivatkoznak arra, hogy anyanyelvük a magyar, otthon kizárólag magyarul beszélnek, gyermekeiket vagy a román, vagy a német tagozatba kényszerítik. Ennek célja az, hogy a magyar tagozatban a beiratkozó tanulók száma ne érje el a harmincat és így ok legyen a tagozat megszüntetésére. A magyar szülők körében az iskola igazgatóságának eljárása, mely állítólag a tanfelügyelőség utasítására történik, nagy elkeseredést váltott ki és panaszaikat memorandumba foglalva a Magyar Párt parlamenti csoportjához készülnék eljuttatni.

Egyenruhászövet, deáksapkák

legolcsóbban

Salinacki Testvérek

egyenruházati cikkek különlegesíti üzletében, Temesvár, Dómtér 4. Dóm-templommal szemben. 1157

Az Őr

írta: Fodor László

Hál Istennek, már régóta nem álmodom asszonyokról s a magányos éjben inkább utazni szoktam. Hajnalban, ha ébredek, nagy, fehér országotakra emlékezem, farsa, szokatlan házakra, amelyek idegen városok határában gubbasztanak, halálos, baljóslatu hegyi tavakra, tejszagú legelőkre, világítótoronyokra és árva keresztekre. Szerelmes lettem a földbe, s most csak róla álmodom mindig, dagadó hátát léptemmel csókolom, tájait szememmel simitom végig, illatát magamba lehelem, füveit arccal érintem, de nem érem el sohasem. Ezer álmodom olvadok bele a Föld életébe, egyszerre érzem az egészet és egyszerre emlékezem mindenre, amit valaha láttam belőle. Felszínre bukannak az örök pillanatok, amelyeket én róttam fel magamnak, hogy sohasem felejthessem el őket, képek, mozdulatok, emberek, állatok, fák, cserepek és falak, minden, amit csak én láttam és amit kívülem sohasem láthat többé senki.

Husvét előtt a tavaszjében megjelent álmodban az Őr. Az Őr, aki ott állott Szent Lénárd völgyében, az osztrák bajor határon, ordítva zuhanó hegyi patak mellett, a farkára mázolt sorompóra könyökölve. Fölötte a sárkányalaku szikla a mélység felé hajolt és várta a pil-

lanatot, hogy rávesse magát az emberekre. Lábánál ott ült a kutya, lihegve figyelte az utat s farkával a port csapkodta. Néhány lépésnyire tőle a hársfa ágán ott gubbasztott a nyestettszárnyú szarka...

Igy láttam őket utoljára, három esztendője nyáron, amikor boldogan, bronzszínűen, szöges bakkancsban és bőrnadrágban jártam a hegyeket. Esti harangszóra, kirándulásaimról hazatérve, már messziről láttam a határőr piszkoszöld egyenruháját. A kutya elibémfutott, a szarka komolyan rámnézett, az Őr pedig bizalmasan köszöntött:

— Grüss Gott Herr Doktor!

Nem kellett nekem se vizum, se utlevél, se határátlépési igazolvány. Ugy jártam-keltem a vidéken mint-ha otthon lennék, ha kedvem támadt, átruccantam a bajorokhoz egy kis sörre, két ország koeszmáit és fogadóit barangoltam végig, a sorompó mindig nyitva állott előttem s egy vidám köszöntésre szabad volt az ut.

És most, három év után, még bódultan az álomtól, amelyben egy régi nyár boldogsága zengett, egyszerre valami vad, furcsa és ellenállhatatlan vágy ébredt bennem. Ugy éreztem, hogy megfulladok, ha nem járhatok ismét arra. Szent Lénárd völgyén végig, a fehér uton, a zuhanó hegyipatak mellett, a fenyegető sárkány szikla szorosában. Hivott a régi vidék, a kis hid, amelyen csak szédülve mehet át az ember, a

törpe templom, a falába ágyazott sirokkal, az alpesi faház, amelyben éjszaka a halállal találkozunk. Gondolkozni se tudtam már, csak azt láttam, hogy lázasan, kapkodva csomagolok. Este már vonaton ültem, türelmetlenül lestem a sötétben,

Átszállás két állomáson. Autó. Rohanás. És másnap, mielőtt még leszállott volna az alkonyat, már Szent Lénárd völgyében jártam. Minden gondtól és minden podgyasztól megszabadulva, szöges cipővel, hegyes bottal, elindultam a patak mellett a határ felé. Mikor megpillantottam az őrházat a sorompóval, már könnyű ült a szemembe. Ha régi dolgokhoz visszatérek mindig tudom, hogy elmulok egyszer. Látom, hogy milyen nyugodtan és közömbösen állnak Őr a hegyek, mennyire nem változnak a tárgyak, csak én változom minden pillanatban és az élet nagy mozdulatlanúságában csak én haladok és én futok el együtt a vizekkel...

Megpillantottam az Őr piszkoszöld egyenruháját. És ekkor csodálatos dolog történt. A kutya felugrott, elémszaladt és megnyalta a kezemet. A hársón ott ült a szarka és rámnézett. Az Őr pedig vidáman rámkialtott:

— Grüss Gott Herr Doktor!

Nem kérdezte, hogy mit csinállok, hogy vagyok, merre jártam három év óta. Egészen természetesnek vette, hogy újra ott vagyok. Mintha csak tegnap üdvözöltük volna egy-

mást utoljára. Csak állt ott az Őr és nem vett tudomást időről és távolságról. Szinte megdöbbenve kérdeztem magamtól:

— Mi az? Hát történt egyáltalában valami?

Már messze bent jártam Bajorországban, de még mindig az Őrre gondoltam. Eszembe jutott, hogy ez az ember három esztendeje áll egy helyen. Ezalatt én... Óh Istenem, mi minden történt azóta velem...

Vagy talán velem sem?... Talán én is mozdulatlanul álltam, három éven át, csak nem tudok róla? Nem tudtam rá válaszolni. De valami megmagyarázhatatlan fájdalom szorongatott belülről. Egyszerre megéreztem, hogy minden embernek kell találnia itt a földön egy helyet, ahová néhanapján visszatérhet... egy kis pontot, ahol nem változik semmi. Ahol a dolgok mozdulatlanok, mint a hegyek... Mert történjék velünk bármi, legyünk nagyok vagy törpék, szeresük vagy gyűlöljük az életet, legyünk győzelmesek vagy bukottak, kell lennie valahol egy utnak, amelyen visszatérhetünk, kell lennie egy sorompónak, amellyel pályánkat mérhessük. Igen! Mindnyájunk életében virrasztania kell valahol egy Őrnek, aki nem kérdez, aki nem vádol, akinek nem tartozunk számadással. Aki, ha megpillant, elmosolyodik. Egy Őrnek, aki Isten nevével köszönt. És egy kutyának, amely megnyalja a kezünket.

Magyar katonák a szerb-bolgár határon

A macedónok szabadságharca — „Macedóniában vagyunk és ránk nézve közömbös, hogy kié a fenhatóság“ — Évről-évre több lesz a bujdosó — Nagypapa és unoka egymás mellett harcol

A macedón felkelők főhadiszállásán

Temesvár, szeptember 11.

Macedóniát a berlini kongresszus teremtették meg. Ennek a területnek egy kis része ma Bulgáriához tartozik, másik darabja Görögországhoz, a legnagyobb rész pedig Szerbiához. A macedónok ebbe a felosztásba nem tudnak beletörődni és állandóan küzdenek hazájuk függetlenségéért. Panaszuknak az üldöztetések miatt és adataikat röpiratban foglalták össze. A röpirat szerint a görögök személyválogatás nélkül egy kiülözték a nekik jutott területről a bolgár lakosságot, hogy ma már mindössze 150.000 bolgár lakik a Vardar körül. Szerb-Macedóniából csak az intelligenciát üzték ki és izik ma is egyre az intelligensebb paraszt-férfilakosságot is. Ezek családjának egy része ittmaradt. Most az a helyzet, hogy férfiak elzakitva élnek feleségeiktől, gyernekeiktől, fiuk

nem láthatják szüleiket.

Természetesen, földjeiket is elvették az elüldözötteknek és szerbeket elepítették rá. A bujdosók egy része elhelyezkedett Bulgáriában, de sokan nem tudnak vagy nem karnak ott élni, hanem visszatérnek a hegyekbe és ott bandákba tömörülve hol itt, hol ott nyugtalanítják a határmenti lakosságot. A harcok vezetői nemrégiben haditáncot tartottak a Malesz-hegységen és erről egy újságíró a következő színes riportban számol be:

A vezérek megérkezése után még három kisebb csapat jött fel rövid egymásutánban a vizmosáson. Az otolsók megérkezéssel, úgy látszik, eljesszámú volt már a bizottság, mert bevonultak egyik házba és megkezdődött a tanácskozás. Künn zalatt szakadatlanul főzte a kávé egy fiatal legény s hordta be a keleten szokásos, fogantyún lógó, arimás bádógtálcán. Akárcsak valamelyik városi kávéházban lett volna, mindössze annyi volt a különbség, hogy a kis esésék mellé a kendes pohár vizet nem tették oda. Más dolog hiányában sétálni inultam ebben a sajátságos hegyatlanban. Így fedeztem fel a sziklák közt egy kürtöszzerű szakadékot. Majdnem függőlegesen ment le két szirt közt,

gy, hogy szédültem a lenézéstől. Egy darabig elelmélkedtem mellette, hogy milyen alkalmas süszítő lehet ez az emberek elolítására, akiket el akarnak tenni az utból. Aztán tovább ödöngtem az áfonyabokrok és törpefenyők között, s elgyönyörködtem a juhnyájban; óraszámra tanulmányoztam a hangyák nyüzsgés-mozgását, végül éppen aludni akartam egyet, amikor megnyílt az ajtó: bejártak.

Pontos munkát végez

Órács Ferenc
Órás

Temesvár Erzsébetváros, Király-utca 26.

Egy olajbarna arcú, alacsony, zömök férfi lépett hozzám és kijelentette, hogy ő képviseli a bizottságban a cincárokat (macedóniai románok), akik szintén csatlakoztak a nemzeti mozgalomhoz, mert velük is jogtalanul bántak. Ezután a bizottság elnöke megbízásából a következőket mondotta:

Macedóniában vagyunk s ránk nézve közömbös, hogy milyen fenhatóság alatt áll az a macedón terület, amelyiken éppen tartózkodunk. Mi az ősi

földhöz ragaszkodunk,

vannak olyanok is közöttünk, akik ötvennégy évvel ezelőtt már a Karadzsa-féle felkelésben fegyveresen vettek részt, s vannak fiatal legények is, akik most vivják első harciukat az idegen elnyomókkal. A csapatok néha lemennek a völgyekbe, hogy elszedjék a beköltöztetett idegenektől a saját földjükön termelt gabonát, visszaszerzik saját lefoglalt állataikat. Évről-évre több lesz a bujdosó, aki ide a hegyek közé menekül. Ide nem mernek utánuk menni.

— Másfél év előtt meghasonlás támadt a szabadságharcosok táborában. Azóta a macedón-mozgalom jóval csendesebb s a szerb sajtó uton-utfélen azt hirdeti, hogy megszünt az egész macedón-kérdés, s a szerb csendőrség pacifikálta ezeket a területeket. Nekünk most jelét kellett adni annak, hogy élünk és céljainkat nem adtuk fel, mert különben Európa még csakugyan elhiszi a szerb hazugságokat.

— A szerbek jóideje állandóan magyar katonaságot tartanak Macedóniában. De állandóan cseréltik őket, úgy hogy mire

magyar fiuk

Régi halálok állomásán

Egy riporter utinaplójából

Monfalcone, szeptember elején.

Valahogy nagyon furesa módon kerültem ismét Monfalconéba. Muszáj emlékezni. Kell visszagondolni az isonzói frontra, kell ismét a jelenben tudni, hogy friss embervér festette elővörösre a Karszt fehér csillogó szikláit. És ismét kiemelem fejemet a nuszás Abschnitből és ismét mintha régi kísértetként ott himbálná az éjszakai Adria-szellő a végzetes léggömböt.

És most egy csendes szeptemberi alkonyon, itt ülök a monfalconei vasuti állomás nagy távirótermében és írok. Három mosolygó olasz kíváncsian tekint a kézírátúra és sehogysem tudják megérteni, hogy ennyi zaj, láрма közepette írni is lehet.

A végzet kiismerhetetlen utja sodort minden akaratom ellenére a régi halálok fájdalmas állomására. Felette jókedvűen szálltam be Triesztben a római gyorsra. Gondolatban már előre is örültem, hogy milyen pompásat alszom. Mellettem egy tizes szemű olasz asszony ült és beszélgetni kezdtünk. Az ut gyönyörű, a tenger elbódít, a Karszt pompás levegője felüdít és még hozzá egy ilyen tökéletes olasz szépség.

— Szabad a jegyeket — kéri egy hatalmas ember. Marcona kinézésű. Szigorú paragrafus-ember. Hanyagul a zsembembe nyulok és odaadom a 25% jegyet, mert 75% engedményt

valamit érteni kezdenének bolgárul, mindjárt elviszik őket s másokat hoznak helyükbe. Most hát a mi embereink akarnak megtanulni magyarul.

Egyszerre két lovas jelent meg a vizmosáson. Jelentettek valamit, mire gyorsan vissza csomagoltak és egy százéves hegyilakó vezetni kezdett a sziklák felé. Egyszerre megállott a kürtöszzerű szakadék-nál.

— Itt fogunk lemenni, — mutogatott lefelé a mélységbe.

— Maguk, lehet, hogy lemennek, de én legfennebb lesem. — állapítottam meg lemondóan. — Harminc esztendővel ezelőtt talán le tudtam volna mászni egy ilyen lyukon, de ma már meg sem próbálom. Miért nem megyünk le a vizmosáson?

— Mert annak a torkolatánál már

várnak a csendőrök.

— feleltek közömbösen.

— A szerb csendőrök? — érdeklődtem, s egyszerre nem látszott már annyira járhatatlannak ez a sziklarepedés.

— Mindegy, hogy melyik, — tért ki óvatosan az egyenes felelet elől. — ellenség itt minden csendőr, akár szerb, akár bolgár.

— Akkor hát egy szivességre kérem. Itt vannak már megirt tudósításaim ebben a borítékban, ezt a levelezőlapot meg a családomnak címeztem meg. Adja fel ezeket, ha történetesen egy darabban leér valamilyen emberlaktá helyre, s írja rá, hogy hol törtem ki a nyakamat.

Készséggel átvette a paksamétát s azzal már el is tűnt a hasadéokban. A hátul lévőök nógatására én is leereszkedtem és pedig olyan óvatosan, mintha csakugyan reményem volna arra, hogy épkezláb le is érkezem valahová...

felelősséget, én nem viszem tovább, — menydörög.

Eltelt az öt pere. A vonat elment. A gyönyörű olasz éjszakában egy fehér kendő lobog, két gyönyörű szem világít minden csilagnál fényesebben és egy apró száj csicsérgi:

— La reviderei... Tehát ez az asszony érzi, hogy a következő vonattal továbbmegyek.

És most megindultak a diplomáciai tárgyalások. És ebben a furesa helyzetben keservesen kifakadtam:

— Ez hát a jóviszony Olaszország és Románia között? Ennyit sem hisznek az embernek? Szomorú, nagyon szomorú...

Az Isten tudja egyszerre kifogástalanul beszéltem olaszul. És egyszerre érzem, hogy egy férfi belémkarol:

— Jőjjön kérem a bersagleriekhez. Mit mondott?!...

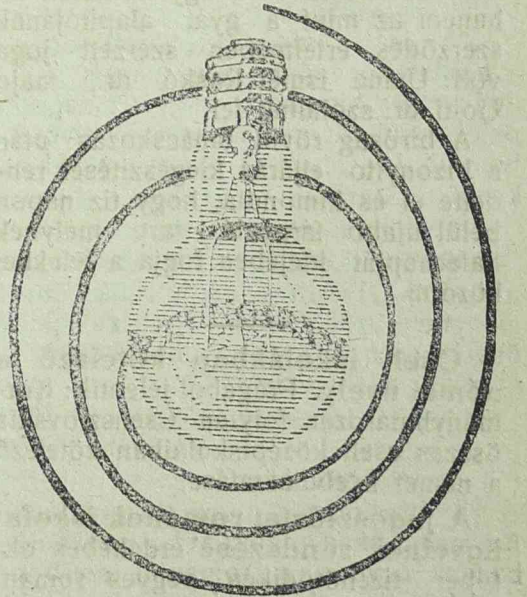
Még ez kellett. A többiek — mert már egész vasutas embergyűrű vett körül, tiszteletteljesen nyitottak utat. Mentünk. Jőjjön, aminek jönni kell. Utközben azonban megdöntöttem a dolgot és kezdtem ki-magyarázni magam. Az olasz állomásfőnöknél felébredt az ember. Ugy tette, mint aki hisz. Elhitte, hogy a szomorú helyzetet magamra értettem és elhitte, hogy olasz nemtudásom alapult a félreértés és a következő pillanatban már Pronovi Domenica, a monfalconei állomásfőnök és én a legjobb barátok voltunk. Drága szív az olasz szív: nagyon tud haragudni, de hamar meg is bocsájt. Vacsorára hív. És a terített asztalnál, kitűnő szicíliai vörös mellett jóbarátok lettünk. Elmondom részletesen a kálváriát és beszédek alatt új barátom, Pronovi Domenica egész lényében lázongani kezd, hogy milyen igazságtalanság ért. Azután karon fog, bevezet az irodába. Igazolványt ad, hogy elvesztettem az újságíró jegyemet és utasítja a kalauzokat, hogy bántódás ne érjen. Időközben táviratoz Rómába, hogy kellemetlenség ne érjen. Végül odasugta:

— Máskor vigyázzon, mit mond. Mi fascisták nem politizálunk: dolgozunk!

Ujból vonatot jeleztek. Pronovi bucsuzik tőlem. Egy meleg kézsorítás és eltűnt a sinek rengetegében. Az idő már lassan éjfélnek szalad. Végeredményben hálás voltam a sorsnak, hogy négy órára Monfalconéba vetett.

Az én olasz asszonyom sem csalódott. Holnap este Rómában vagyok. Grósz Dezső.

Önnek ingyen van izzólámpája, hogyha ügyel a

védjegyre, mert az árammegtakarítás és hosszú élettartam folytán gyorsan megtérül az ára. Ovakodjék tehát az ismeretlen márkáktól! A „Tungsram“ védjegy garanciája a minőségnek. Tetszetős forma, kellemes fény, mely nem kápráztat. Új szabadalmak által védett világítófémszál.

Letartóztatták az aradi ellenzéki lista vezetőit

Arad, szeptember 12.

Boneu aradi prefektus újabb választási önkényre ragadtatta magát. Tegnap délelőtt magához hívatta a kisiparosok, kereskedők és munkások listájának vezetőit és felszólította őket, hogy a községi választásra beadott listát vonják vissza. Mivel ezt a kívánságát visszautasították, a prefektus intézkedésére mindnyájukat letartóztatták. Ez az eljárás az egész városban nagy elkéseredést váltott ki.

Ma reggel Temesvárról több ellenzéki politikus Aradra utazott, hogy ebben a kínos ügyben interveniáljon.

Egy igazgatói elmozdítás ügye a Lloyd-bíróság előtt

Temesvár, szeptember 12.

A Lloyd-bíróság tegnap délután kezdte meg Weisz Lajos, a Jaquard-farissnyaggyár igazgatójának és a Temesvári Első Takarékpénztár, illetve a Jaquard-gyár igazgatósága ismeretes perének tárgyalását. A tárgyalást Oprea János elnök délután négy órakor nyitotta meg. Weisz Lajost Goiti Dezső dr. és Bárdossy Ágoston dr. képviselték, a Temesvári Első Takarékpénztár képviseletében Raskó Sándor dr. és Risztin György dr. jelentek meg. A tárgyalás a Weisz Lajos és a Temesvári Első Takarékpénztár között a részvénytársaság alapításakor létrejött szindikátusi szerződés felolvasásával kezdődött. A szerződés kimondja, hogy a Jaquard-gyár részvénytársasággá alakul át két millió lei alaptőkével, amelynek felét Weisz Lajos, másik felét a Temesvári Első Takarékpénztár bírja. A részvénytársaságnak Weisz Lajos marad az ügyvezető igazgatója. A szerződés további pontjai az ügykezelésre vonatkoznak.

Goiti Dezső dr. szólalt fel azután és hosszasan bizonygatta, hogy a Temesvári Első Takarékpénztár részéről mindent elkövettek, hogy Weisz működését lehetetlenné tegyék, végül pedig egy igazgatói ülésen megszüntnek jelentették ki igazgatói megbízását. Kéri a bíróságot, mondja ki, hogy ehhez az igazgatóságnak nem volt joga.

Raskó Sándor dr. szerint az igazgatóság arra a meggyőződésre jutott, hogy Weisz Lajossal nem lehet tovább együtt működni és azért alapszabályszerinti joggal élt, amikor állásától elmozdította. Ez különben szabályszerű igazgatói ülésen történt, amelyre Weisz Lajost is meghívták, de nem ment el.

Bárdossy Ágoston dr. emelkedett azután szólásra és bizonyítani igyekezett, hogy a Jaquard-gyár igazgatóságának nem volt joga Weisz Lajost igazgatói állásától megfosztani. Erre az állásra nem úgy nevezték ki, hanem az mint a gyár alapítójának szerződés értelmében szerzett joga volt. Utána ismét Raskó dr., majd Goiti dr. szólaltak fel.

A bíróság rövid tanácskozás után a bizonyító eljárás kiegészítését rendelte el és kimondta, hogy tíz napon belül újabb tárgyalást tart, melynek határpontját idejében fogja a felekkel közölni.

Cseh iskolákban kötelező a német nyelv. Prágából jelentik: Kormányhatározat folytán Csehszlovákia összes cseh középiskoláiban kötelező a német nyelv oktatása.

A jugoszláviai románok iskolaügyeinek rendezése érdekében október tizenötödikén vegyes román-szerb bizottság ül össze Belgrádban. Ez nemcsak a jugoszláviai románok, hanem egyben a romániai szerbek egyházi iskolaügyeit fogja tárgyalni. A román bizottság tagjai Jonescu Péter kultuszminiszteri igazgató és Dobriu György dr. lugosi ügyvéd lesznek.

Ötszáz embert megöltek az utcán a görög forradalmi harcokban

Athén, szeptember 11.

A Newyork Herald athéni tudósítója jelenti: Condilis tábornok helyreállította a rendet. Az utcai harcokban ötszáz ember részint elesett, részint megsebesült. Több száz tiszt és katona a hadbírósg elé kerül. Condilis tábornok kijelentette, hogy az általános választásokat szeptember 24-én feltétlenül megtartatja.

A hadbírósg a legutóbbi puccs

részvevői fölött hétfőn ítélik. Azokat a köztársasági gárdatiszteket, akik Pangalos diktatúrájának visszaállítását kívánták, hazaárulásért fogják perbe. Negyven kommunistát, akik a puccsban szintén résztvettek, közönséges gyilkosságért vonnak felelősségre. A kommunisták ugyanis a puccs idején egy tankot szereztek és abból a polgárookra és a köztársaságiakra lövöldöztek.

Vámot szednek a nyugdíjasoktól a lugosi pénzügyigazgatóság területén a nyugdíj után

Lugos, szeptember 12.

Valamikor a fiatalember, ha iskolai elvégzése után hivatalnoknak ment, előre örvendett annak, hogy majd harminc-harmincöt esztendő múlva nyugdalomba vonul a lelkiismeretes munka éve után és biztos, gondtalan napok várakoznak reá élete hátralevő részén. Ma, ha a fiatalember elvégzi iskoláit, nem nagyon siet a hivatalnoki pályára, mert látja, hogy ma a nyugdíjasok csak

alamizsnát kapnak

nyugdíj helyett, amiből csak tengődni lehet. Annál szomorubb, ha aztán akad valaki, aki még ebből a nyomoruságos kicsi nyugdíjból is vámot szed.

A lugosi pénzügyigazgatóság területén számos nyugdíjas van, akik azoknál az adóhivataloknál veszik fel nyugdíjaikat, melyeknek kerületén laknak. Most szeptember elsején azonban

kellemtelen meglepetés

érte őket. Megcsináltatták és aláírták velük a nyugtákat akkora összegekről, milyenek járnának nekik, de a feltüntetett összegeknél kevesebbet fizettek ki nekik. A kifizetésre kerülő nyugdíjösszegeket ugyanis kikerekítették, de lefelé. Például, ha valamely nyugdíjasnak a nyugtája hétszázhuszonkilenc leiről szólt, annak csak hét-

százhuszonöt leit adtak, akinek pedig hatszáznegyvennégy lei járt, az csak hatszáznegyvenet kapott. A

szegény nyugdíjasnál

— bizony vannak olyanok, akik egy hónapra még kétszáz leit is alig kapnak — számít ez a pár lei és éppen ezért sokan reklamáltak is ezt a kárakra történő kikerekítést. A válasz minden egyes adóhivatalnál egyformán hangzott:

— Ez a lugosi pénzügyigazgatóság rendeletére történik.

A nyugdíjasok reklamálását ennélfogva tovább juttatjuk a lugosi pénzügyigazgatósághoz és illő tisztelettel, de igazságos nyomatékkal kérdezzük:

minő jog alapján

rendelte el a pénzügyigazgatóság ezt a kikerekítést? És főleg: mit csinálnak ezzel a pénzzel, amivel a nyugdíjasokat így megrövidítik? Mert a négy meg öt leiekből havonta egészen szép summák gyűlnek egybe. Mi ennek a pénznek a rendeltetése?

Semmi alapja nincsen a levonásnak. Az sem kifogás, hogy nincsen aprópénz. Van elég. Sőt csak aprópénz van. A szegény nyugdíjasok érdekében követeljük, hogy járandóságai, melyek amugyis igen-igen soványak, teljes egészében fiztessenek ki.

Közgazdaság, jóegészség, irodalom

Hogyan jut ez a három dolog egymással összefüggésbe? Egészen egyszerűen. A közgazdaságot képviseli a temesvári Gea-Krayer-gyár, az egészséget jelképezi a Koprol-csokoládé, ez az ideális szer, az irodalom pedig úgy került a kettő mellé, hogy a Gea-Krayer gyógyárúgyár pályázatot írt ki a Koprol számára reklámversre. Az első díj ötezer, a második kétezer, a többi négy díj pedig ezer-ezer lei. Más irodalmi pályázatokra sem igen írnak ki ilyen magas díjakat és így nem csuda, hogy összesen három-ezerkétszázhuszonnégy pályamunka érkezett. A bíráló bizottságnak, amelynek Szana Zsigmond vezérigazgató elnöklete alatt közgazdászok, orvosok, írók és újságírók voltak a tagjai, egy heti munkájába került, amíg minden beküldött verset megvizsgált. A pályaművek között a legtöbb volt a magyar, de bőségesen akadt német és román is. A pályanyertes munkák a következők:

Gaumenerfreuer,
Magenbefreier,
Darmmentleerer,
Bazillenzerstörer,
Purgirungsidol:
Koprol. (Szerzője Tschurl Wulf Nagyszében.)
Hashajtónak, vértisztítónak
Koprol — kincs,
Párja nincs. (Szerzője Oreskovits Jenő, Marosvásárhely.)
Schenk Koprol Vertrauen
Bei schlechten Verdauen. (Szerzője Benel Artur Temesvár.)

Koprol purgativ splendid,
Placut, curata, rapid. (Szerzője Rosenberg Emil, Braila.)

Betegségnél, szorulásnál
Koprol legyen minden háznál.
(Szerzője Dembitz Berta, Kolozsvár.)

Magen, Darm, Blut
Reinigt Koprol gut. (Szerzője Hoch Hermine, Segesvár.)

Miután azonban a Koprol igen sok pályázót illetett meg sikeres munkára, noha a hatodik díj is már pályázaton kívül lett adományozva, a bizottság még külön harminchat vigaszdíjat is adott ki, amelyek különböző értékes toalettekkel állanak. Érdekes, hogy a legtöbb pályamunkát nők küldték be. Ez talán annak a bizonyítéka, hogy a nők viselik leginkább szívükön családtagjaik egészségét, sokat gondolnak rája és ez bírt rá őket a pályázatra. Reklámverseknél fő a szellem és az ötlet és ez a pályaműveknél meg is található. Megtalálható azonban ezekben még valami: a meggyőződés a Koprol hatékonyságáról. Bizonyos, hogy a pályázók tapasztalat alapján írták meg verseiket.

A Gea-Krayer gyár Koprol-pályázata mutatja, hogy a közgazdaság kapcsolatba hozható az irodalommal. A gyár nem hiába adja ki pénzt, mert a pályázat révén jó reklámszövegekhez jut és egyben támogatja azokat is, akik irodalommal foglalkoznak. Követendő példát állított a Gea-Krayer a többi

gyáraknak is, amelyek igényt tartanak a jó reklámra. Más államokban: az amerikai Unióban, Németországban, Franciaországban Angliában az írók nem restelik résztvenni az ilyen reklámpályázatokon és ha nálunk a Gea-Krayer példája követőkre talál, meg fogjuk élni, hogy ismert írók is készítenek résztvesznek majd a reklámpályázatokon. Elvégre nimbuszunk nem ejt csorbát az, ha szellemesen, ötletesen írunk pár sort valamely közhasznú készítményről. Az ilyen irodalmi működéssel szerzett pénz becsületes írói munkadíja.

Referens.

Ami fénylik

nem mind arany

Temesvár, szeptember 12.

Friedmann Sári nevelőnő a parkban megismerkedett egy uriaszónnyal, aki neki egy karkötő órát kínál eladásra.

— Arany ez? — kérdezte Friedmann Sári.

— Hogyne, — volt a válasz, — amerikai arany.

Csakhamar megvult az alku. Friedmann Sárika megvette az órát kilencszáz leierért és azt mindjárt ki is fizette.

Csakhamar kiderült azonban, hogy az óra nem arany, hanem csak dublé. Friedmann Sárika kérdőre vonta az eladó asszonyt, aki kijelentette:

— Nem is mondtam én, hogy az óra arany. Azt mondtam, hogy amerikai arany, erről pedig mindenkinek tudni illik, hogy az dublé.

Friedmann Sárika nem érte be a magyarázattal, hanem visszakérte a pénzt és mert azt nem kapta meg, most a rendőrségen csalás miatt feljelentést tett.

A román Petőfi

emlékének szobrot állítanak

• Temesvár, szeptember 12.

Eminescu Mihály, akinek lángese egyazon régiókban szárnyalt mint Petőfi Sándor, legnagyobb költője a román nemzetnek. Nemzedékek foghazsülni és meghalni, századok foghazsülni, de Eminescu versei megmaradnak és mindig frissek, lángolóbb lesznek. Hálás nemzete a halhatatlan költőnek most emléksobrot akar állítani Bukarestben és a mozgalom magával ragadta az egész ország területén mindazokat, akik lelkesednek a gyönyörű versekért.

Temesvárott is megalakult a bizottság, amelynek célja ünnepélyeket rendezni, hogy azok jövedelmével a szoboralapot gyarapítsák. A bizottság tagjai: dr. Bogdan Antalné, Klotz Ádámné, Vidrighin Sztánné, báró Ambrózy Andorné, Stefanescuné, dr. Coste Gyuláné, Bogdan Antal dr. prefektus, Dobosan János dr. főpolgármester, Imbroane Nicolae dr. képviselő, Járosy Dezső zeneakadémiai tanár, Grosoreanu Kornél dr. képviselő, Muth Gáspár dr., Liuba Valér dr. rendőrprefektus, Dragoi Szabin zeneiskolai tanár, Gradinariu Emil kulturtanácsnok, Telegu János dr. orvos, valamint a temesvári román, magyar és német sajtó képviselői. A bizottság úgy tervezi, hogy szeptember 19-én és 20-án két napon nagy Eminescu-ünnepséget rendez, amelynek programját legközelebb fogják megállapítani.

ROMÁN-JUGOSZLÁV HATÁRMEGÁLLAPÍTÓ BIZOTTSÁG TEMESVÁROTT. Bukarestből jelentik: Petrovics ezredes, Mileanics mérnök és Csolak gazdasági felügyelő a jugoszláv határmegállapító bizottság tagjai tegnap este Bukarestbe érkeztek és ma Temesvárra indultak, hogy befejezzék a román-jugoszláv határ megállapításának munkálatait.

Hirek

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Piaja Sf. Gheorghe (Szentgyörgy-tér) 4.
Telefon-számok:
 Szerkesztőség: 2-52
 Kiadóhivatal: 2-52
 Nyomda: 10
 Felelős szerkesztő lakása: 2-42

Előfizetési árak:
 Egy hónapra 60 lei, három hónapra 160 lei, félévre 300 lei, egy évre 600 lei. Egyes szám ára 3 lei, az önkormányzatoké 4 lei, Magyarországon 2000 kor., Jugoszláviában 1 dinár, Cseh szlovákiában fél ck., Ausztriában 20 garas.

Előző szerkesztő:
Vuchetich Endre dr.

Érdekes kísérlet

...le a korlátlan lehetőségek hazájában, Amerikában. Egy halálraítélt után sugalmazással megölték az orvosok. Az esetet most közlik az amerikai lapok.

Egy angol orvos-egylet engedélyt adott arra, hogy különös kísérletnek legyen alá egy halálraítélt. Az orvosok közölték vele, hogy büntetését megváltoztatták, nem akasztják fel, hanem vért veszik.

A jelzett napon az orvosgyűlés tagja bement a tömlőbe. Sietség nélkül, fontoskodó gonddal aprólékosan a riadt áldozat elé hozták a sebészeti műszert, melytől el kellett vétele. Szemét bekötötték. Bőrét gyengén érintették egy késsel, anélkül, hogy a legkisebb karcot okozták volna rajta.

Majd alsókarjára langyos vizet csöveztek, hogy elhittessék vele a szörnyes mütétet s azt képzelje, hogy élt ebben a vére.

Az orvosok tapogatták verő-erét, félgyöngösen beszélgettek róla.

„Milyen sápadt — mondotta az egyik.

— Az ütőere egyre gyengül — szölt a másik. — már nem bírja, mindjárt meghal.

— Már csak másodpercekről van szó.

A kísérlet így folyt egy darabig. Egy óra se múlt el s a halálraítélt élénk, akihez hozzá sem értek. Meghalt, pusztán a sugalmazás hatása miatt.

— A király szerdán jön haza. Bukarestből jelentik: Ferdinánd királynak az országba való érkezésére újabb két napi haladékot szenteltek. A király két nappal ugyanis tovább marad a jugoszláviai Bledben, mint eredetileg tervezte volt.

— A közlekedésügyi miniszter Resicán. Megirtuk, hogy Resicán kórházában adják át rendeltetésének azt a mozdonyt, amely elsőnek került ki a resicai gépjárműből. Az ünnepség időpontját szeptember 14-re tűzték ki. A mozdonyátadásra Valesianu közlekedésügyi miniszter is Resicára érkezik. A miniszter kedden reggel a Simplonnal érkezik kíséretével Temesvárra, innen különvonaton utazik Resicára és délutánig marad ott. Kedden este a Simplonnal ismét visszamegy Bukarestbe.

— Hazajöttek a magyar bucsuk Máriaradnáról. Azok a temesvári magyar zarándokok, akik Kisszonynapján Máriaradnára zarándokoltak, Faragó János dr. geológiai tanár és Takács János egészségügyi vezetővel tegnap este visszatértek Temesvárra. A székesegyházból Kayser Lajos prelátus vezetésével számos hívó ment lejárni a város szélére és a székesegyházba kísérte őket, ahonnan ajándékosan hazaszéledtek.

— Előléptetés. A pénzügyminiszter Cservenka József temesvári pénzügyi főbiztost elsőosztályú pénzügyi főbiztossá nevezte ki.

— A bolgár király házassodik. Boris bolgár király legközelebb egyezzen egy dán hercegnőt. Legutóbb a faldala olasz hercegnővel való eljegyzéséről írtak a lapok, ez a terv azonban politikai okokból nem valósult meg.

— TENGERI CSATA A KINAI VIZEKEN. Londonból jelentik: Pekingből érkezett hírek szerint Honkong közelében nagy tengeri csata volt, amelyben a kínai haderők ellen angol, amerikai és francia hajók vettek részt.

— Az államtitkár autóbalesete Temesvárott. A színház előtt a harmincas számú villamos kocsis összeütközött a prefektura autójával. Az autóban Plesoianu munkügyi államtitkár ült, akinek azonban semmi baja nem történt.

— Bucsuk. A Temesvár-józsefvárosi és a Temesvár-mehalai római katolikus hitközségek ma ünneplik meg templomi bucsujukat. Ugyancsak ma tartják bucsujukat Aurélháza katolikus hívei is. Uteken holnapután, kedden, lesz a templomi bucsu.

— Változások a vasuti menetrendben. Szeptember 15-től kezdve a Temesvárról Buziásra vasárnaponként reggel 5 óra 50 percek és a hétköznaponként délután 7 óra 46 percek induló, valamint a Buziásról vasárnaponként este 9 óra 40 percek és hétköznaponként déli 1 óra 30 percek érkező vonatok megszűnnek. A többi vonatok menetrendszerűen tovább közlekednek.

*** Dr. Kemény János** nőorvos külföldről hazaérkezett és rendelését megkezdte délelőtt 9—10-ig és délután 3—5-ig II. ker., Andrassy-ut 24. szám alatt. Telefon 14-22

— Negatív elégtétel. Genfből jelentik: Spanyolországnak a Népszövetségbe való kilépéséről egyelőre nem érkezett értesítés. Népszövetségi körökben Spanyolország távolmaradását csak muló jelenségnek tekintik. Primo de Rivera ilyen negatív elégtételt akar legalább nemzetének szerezni. Eljárása tulajdonképpen csak reflexúza a spanyolok nemzeti érzékenységének.

— Fia elutazása után meghalt. Grajser Konrád nyugalmazott villamos vasuti főellenőr hatvanhárom éves korában hirtelen meghalt. Legidősebb fia, Árpád, aki Budapesten él, két heti látogatás után tegnap délután utazott el és az apa csak néhány órával élte túl fiának távozását. Halálát özvegye és négy gyermeke gyászolja. Temetése ma délután hat órakor lesz a gyárvárosi Kertész-utca 7. számú gyászházból.

— Elhunyt román szerkesztő. Kolozsvárról jelentik: Procopiu, a kolozsvári Patria című román lap felelős szerkesztője, tegnap vakbél-operáció után, szívgyengeség következtében meghalt.

— Lelőtt kommunista vezér. Bukarestből jelentik: Tkacenko kommunista vezért, akit néhány hét előtt a bukaresti temetőben elfogtak, tegnap át akarták kísérni Kisenevbe. Utközben szökést kísérelt meg, mire az ő fegyverét használta és a foglyot életveszélyesen megsebesítette.

*** Janura Jenny** higiénikus és ritmikus tornaiskoláját f. hó 15-én nyitja meg. Fehér Kristóf villa Gyárváros, Liget-ut.

Mozi

Belvárosi mozi: hétfő, kedd (szeptember 13—14)
 Gyárvárosi mozi: szerda, csütörtök (szeptember 15—16)
 Mehalai mozi: szombat (szeptember 18)

ZORRO

Nagy kalandorfilm, főszerepben Amerika híres művésze:
DOUGLAS FAIRBANKS

Az új-világnak ezen Harry Piel-je különösen ismeretes Timisoarán a Bagdadi tolvaj című filmből.

ZORRO ugy tartalommal, mint viszontagságokban gazdagabb a Bagdadi tolvaj-nál.

Monopol Matador, Braşov.

Előadások kezdete: 5, 7 és 9 órakor.

Este felemelt helyárak: 50, 40, 25 és 20 lei.

— Nem törlik el az érettségit. Bukarestből jelentik: A közoktatásügyi miniszter a leghatározottabban megcáfolja egyes lapoknak azt a híreit, hogy az érettségi vizsgát eltörölné.

— Spanyolország kilépett a Népszövetségből. Genfből jelentik: A Népszövetség főtárgyalása ma kapta meg a spanyol kormány jegyzékét, amely udvarias, de határozott hangon bejelenti, hogy kilép a Népszövetségből. A népszövetségi szerződés első pontja szerint a kilépés csak a bejelentéstől számított két év múlva lesz végleges. Így a spanyolok még megfontolhatják magukat.

— Tűz egy fatelepen. A Bisztra fatermelő vállalatnak a Vadászdeit-uton levő telepének faaprítójában éjszaka tűz támadt, mely átsapott egy szomszédos szerszámraktárra is. A tüzoltóságnak három órai nehéz munka után sikerült a tüzet lokalizálni. A kár háromszázezer lei.

*** Takaréktüzhelyek, kályhák, konyahaberendezések** és az összes vasárk Scherter Ottó vaskereskedésében, Timisoara.

— Munkáskilépések egy temesvári gyárból. A Friedrich Testvérek gépjárműgyárban a vasöntőmunkások béremelési kívánságokkal állottak elő és azonkívül több olyan kedvezményt is követeltek, amit a gyár nem tudott megadni. A munkások és a munkaadók között megindultak a tárgyalások, melyeknek során a munkások egyik része leszállította követeléseit és tovább dolgozott. A munkások másik része, amely eredeti követeléseitől nem volt hajlandó eltérni, kilépett a gyárból.

— Banditák megtámadtak egy postakocsit. Kisinevből jelentik: Tegnap este Faleni község közelében felfegyverzett banditák megtámadtak egy postakocsit, melyen számos utas volt. A banditák és utasok között, akiknek segítségére egy csendőrijárőr jött, harc fejlődött ki, melynek folyamán két csendőr és az egyik rabló megsebesült. Az utonállóknak sikerült a közeli erdőbe menekülni és sebesült társukat is magukkal vitték.

*** Nem kell horoglag fogni a vendéget** Horga Pál vendéglőjébe. a Három békába, mert aki a jó bort szereti, az a város bármely részéből szívesen megy el a Felsőárók-utca 1. szám alá.

— Kerékpározás a járdán. Többször irtunk már arról a visszaszokásról, hogy egyes biciklisták a járdákon szoktak kerékpározni. Tegnap egy ilyen esetről kifolyólag majdnem komoly baleset történt. Eckert Mihály műszerész biciklijével a Boncescu-cukrázda előtt haladt és nekiment dr. Wiener Mórnának, akit fellökött. Szerencsére az uriasszonynak az ijedelmén kívül nem esett baja. Eckert ellen a rendőrség megindította az eljárást.

*** „Ha egészségét meg akarja őrizni,** leghelyesebben cselekszik, ha száját **FARMODONT** fogkrémmel és szájvízzel ápolja, miáltal megakadályozza a fertőző bacillusoknak a szervezetbe való jutását.“

— A Rajna-megszállás megszüntetése. Genfből jelentik: Stresemann és Briand között a Rajna-vidék megszállásának megszüntetéséről folynak tárgyalások. A tárgyalásokról egyelőre nem adnak ki közleményt.

*** A temesvári malomipar fejlődése.** A temesvári malomipar mindenkor díszre szolgált a Bánság fejlett iparának. Ebben a nagyszerű malomiparban külön helyet foglal el a közsefvárosi Pilyaudvar-soron levő Excelsior fűszer-, só- és ásvány-őrítőmalom. Ez a különleges malom ugyszólván egyedül áll ezen a téren egész Nagyromániában és speciális őrlési megbízásokat az egész ország területéről kap. Állandóan számos megbízása van különböző laboratorriumok és vegyészeti gyárak részére, amelyek a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak az Excelsior nagy teljesítőképességéről, amely a megbízások gyors elintézését teszi lehetővé.

Táncnál

jóizlésű nő nem tűri magán az izléstelen hónaljzöröket. Eltávolításukra az abszolút ártalmatlan „Angol szörvesztő“-t használja, mert a hajakat nyomban feloldja. Ára csontkaparóval együtt 100 lei. Ha valahol nem volna, forduljon a dr. Biró gyógyszerárhoz Cluj. Ne fogadjon el mást.

*** BÉRAUTÓK** precíz javítóműhelye, autók garázirózása, éjjeli szolgálat. Autóorient-garage, Bem-utca. Telefon 14-93, 23-24. Autók eladása és vétele.

Sport

Spanyol csapat Temesvárott. Vasárnap lesz először alkalma a temesvári közönségnek spanyol futballcsapat játékát látni. A spanyol futball-sport rendkívül fejlett, amit igazol, hogy a múlt évben Magyarország és Ausztria válogatott csapata fölött is győzelmet arattak. Az AC Bilbao van jelenleg európai körúton és hogy milyen játékerőt képvisel, azt bizonyítja, hogy a múlt héten 2:1 (1:0) arányban győzött a legjobb magyar proficsapat, a Hungária ellen. Az AC Bilbao ellenfele Románia bajnoksapata, a Kinizsi lesz. Ha a Kinizsi legutóbbi eredményei alapján a papírformát vesszük alapul, úgy a spanyolok két-három gólarányú győzelmével kell számolnunk. Ismerve azonban a Kinizsi szívós energiáját és lelkes játékát, továbbá tekintetbe véve, hogy saját pályáján megszokott közönsége előtt játszik, kellemes meglepetésben is lehet részünk. Bizonyos, hogy a Kinizsi erősen felkészülve várja ellenfelét és minden erejét latba veti, hogy Temesvár és Románia színeit méltóan képviselje. A spanyol csapat, mely tegnap este érkezett meg Temesvárra, a következő felállásban veszi fel a küzdelmet a Kinizsi ellen: Vidal — Bilbao, Larracochea — Castanos, Helguera, Legareta — Garcia, Suarez, Travieso, Peit, Chirri.

Birkózóverseny kezdődik ma a TAC rendezésében a kerületi bajnokságért. A verseny, amelyen a kerület legjobb birkózói vesznek részt, vasárnap délelőtt tíz órakor kezdődik a gyárvárosi vígadó nagytermében és a döntőmérkőzésekre este kilenc órakor kerül a sor.

A vasárnapi sportprogram a spanyolok vendégzereplésétől eltekintve is rendkívül érdekes és mozgalmas. A munkások pályáján a TMTE—TAC bajnoki mérkőzés kerül lebonyolításra. A tavasszal a TAC csak minimális góldifferenciával tudott győzni. Azóta a két csapat nem találkozott egymással és így a mérkőzés kimenetele teljesen nyílt. A Kadima-pályán a pályatulajdonos a Banatulul találkozik. Erős küzdelemre van kilátás, mert a Banatul csapata jó kondícióban van, amit múlt vasárnap a TAC fölött aratott győzelme is igazol. A győztest a Banatulban látjuk. Zsombolyán játszódik a bajnoki pontokért a Rapid a ZsSE-el. Ugy hisszük, nem csalódunk, ha a győztest a vendéglátó csapatban látjuk.

Kétszer született és kétszer halt meg

Gyermek, aki újra éli régi életét — Emlékszik a saját temetésére és fülében cseng az elhantolás dübörgése

Egy kis japán fiú lélekvándorlása

Temesvár, szeptember 11.

Hamlet is megállapította, hogy sok olyan titokzatos dolog van ég és föld között, melyről emberi képzeletünk is alig alkothat fogalmat magának. Ezekkel a titokzatos, transzcendentális dolgokkal különösen a spiritiszták foglalkoznak. Őket fogja legközelebről érdekelni az az eset, melyet az olasz Reincarnazione című lap a milánói Secolo alapján ír meg és amelyben egy japán gyermekről van szó, aki visszaemlékezik korábbi életére. Az igaz, hogy a szóbanforgó események nem tegnapiak és azt az ellenvetést is lehetne tenni, hogy ha nem is vesznek el az idők homályában, de mindenesetre kivonják magukat oly ellenőrzés alól, mely a bizonyosság teljes garanciáját nyújtja, mindazonáltal az esemény emléké a történések idejében leszögezte a pontos és részletekre kiterjedő japán érzék végtelenül kielégítő óvatossággal és kifejezésekkel. Arról, ami végbement, teljesen világos jegyzőkönyveket vettek fel és irtak alá az illetékes hatóságok, melyeknek jelentése hivatalos tanúságtételek értékével bír.

1820 táján ugyanis egy mintegy tíz éves Kasugoro nevű gyermek egy patak mellett játszadozott idősebb, Fusa nevű nővérel, midőn a pihenés egy pillanatában a hirtelen gondolkodásba mélyedt fiú e kérdéssel fordult nővérehez:

„Mondd csak, gondoltál-e valaha arra az országra, ahonnan jössz, a helyre, ahol lehettél

mielőtt a világra jöttél szüleink házában?”

A zavarba jött és habozó leány megkísérelte értelmezni ezeket a váratlan és felette talányos szavakat. Nevetett és aztán szólt:

„Hogyan tudhatnám azt, ami születésem előtt történt?” De a kis öccse, anélkül, hogy megsértődött volna nővére nevetésén, nagy csodálkozással nézett rá: „Hogyan, válaszolt azután, nincs egy emléked, bármilyen is arról,

ami előbb történt,

mintsem családjunkba léptél?”

— És te, kicsike, talán neked volna? — kérde a tréfálkozó.

— Mindenesetre — erősíté Kasugoro. „En Kyubei San fia voltam Hodokuno faluban és nevem Tozo volt. Te ezt nem tudtad?”

— Ugyan, protestált Fusa, ugyan hallgass! Ha nem hallgatsz, megmondom apának és anyának, hogy megbolondultál.

Ettől a naptól fogva a testvérek között támadt minden apró összekoccanás azzal a fenyegetéssel végződött: „Jól van, elmondom szüleinknek azt a butaságot, melyet kitaláltál!”

Egy napon aztán, az anya, aki ezt hallotta, kényszerítette leányát, hogy vallja be neki azt

a nagy titkot

és mondja el mi az, ami oly sokkát titokban volt köztük.

Fusa kénytelen volt az anyai parancsra engedelmessé válni. Elmondott mindent anyjának, Sey-nek és

apjának: Genzo-nak, valamint egy Tsuya nevű néninek. Rögtön becsitálták a fiatal Kasugorot és nem hogy megbüntették volna, még biztatták és becézték, elcsittítván felindulását. Mindennek ellenére megmaradt állításai mellett és közelebbi magyarázatra felhivatván, biztonsággal megismételte: „Bizonyos, hogy

én már születtem egy Hodokuno nevű faluban és akkor a Tozo névre hallgattam. Másik apám egy Hausuro nevű ember és másik anyám O-Seizu San volt. Öt éves koromban apám meghalt és anyám újra férjhez ment ugyanolyan nevű emberhez. Második ura igen jó volt hozzám. De mikor elértem hetedik évemet, kanyaróba estem és meghaltam. És három évvel utóbb az itt levő anyám ölébe léptem, aki a világra hozott...”

A fiatal Kasugoro nagynénjénél, Tsuyanál aludt azon időn át, míg anyja egy kisebb, Tsuné nevű hugát táplálta. Éjjel Tsuya a kis fiút, midőn felébredt, kikérdezte, hogy pótlólagos magyarázatot adjon arról amit állhatatosan

„előző életének”

nevezett.

Kikérdezte azon három évi időszakról is, mely — állítása szerint — a két incarnatióját elválasztotta. Kasugoro emlékező tehetségét megfeszítve, szívesen válaszolt. „Mindennek pontosan emlékeztem négy éves koromig, de aztán lassanként feledni kezdtem sok dolgot. Ma mégis tisztán áll emlékemben, hogy meghaltam, mint ahogy megmondtam is, kanyaróban és hogy azután elhelyeztek egy cserép vázába és eltemettek egy hegyoldalba.

Még ma is fülemben cseng a dübörgés, melyet a vázának a sűrű zúbanása előidézett. Eltemetése után — úgy rémlik — egy nehezen meghatározható időt éltem át, midőn sem nappalt, sem éjjelt nem különböztettem meg. Ugy tetszik nekem, mintha az ürben férogtam volna és mintha szárnyaim lettek volna a repülésre. De azért még mindig hallhattam, bár igen gyengén, azoknak hangját, akik korábbi lakhelyemen rólam beszéltek és értem imákat rebegtek. Bolyongván állandóan

az ürbön keresztül,

végül ezen faluban találtam magamat és megpihentem ezen ház küszöbén. Nem tudom, mely erő készítetett belépni a ház belsejébe egy nyitott ablakon keresztül. Három napon át a konyha tűzhelye mellett maradtam, azután úgy rémlett, mintha a szén hője áthatott volna és bennem átváltozott volna a vér melegévé. Anyám tiszteletre méltó vére volt az, ami belém szüremkedett.

Tsuya néni e közlések birtokában legtűrelmetlenebb volt az egész családban megtudni, hogy mi is van a távoli faluban élő San-okkal. Elhatározta, hogy maga mellé veszi fiatal unokaöccsét, elutazik a titokzatos Hodokuno vidék felé, ahol talán teljes világosság derül a dolagra.

Az ut hosszú volt és sok időt vett igénybe. De végül

siker koronázta

és megközelítvén a falut, Tsuya egy lakóházra mutatva kérdezte Kasugorot:

— Ez a ház, melyben állítasod szerint először a világra jöttél?

— Nem — válaszolt a gyerek.

— És amaz?

— Az sem, néném.

— Akkor talán az a másik volt?

— Szó sincs róla! A ház, melyben egykor születtem, ott van ni!

Ezzel a fiú futni kezdett és belépett egy házba, melybe kevésbé agilis néni követte. Utközben találkozott néhány járó-kelővel, akik látván nagyfokú izgatottságát, nyugtalanokdakt, hogy mit is kereshet itt.

— Szeretném tudni, mondá, hogy kié ez a ház. És rámutatott arra, amelybe a gyermek belépett. Kicsoda annak tulajdonosa?

— Bizonyos Hausuro nevű, válasszolának rögtön.

— És mi a felesége neve?

— O-Seiu-San!

— Nem volt neki egy Tozo nevű fia?

— De igen, ám az néhány év előtt hét éves korában meghalt.

Izgalomtól remegve a jó kis anyóka

zokogni kezdett,

míg a ház belsejében más kiáltások hallatszottak. A fiatal Kasugorot felismerték, előbbi szülei Hausuro és O-Seiu-San és egyértelműleg kijelentették, hogy sokkal szébbnek találják, mint azon időben, mikor a halálos betegségbe esett. Össze-futott az egész falu. Csakhamar hozzáálltak, hogy exhumálják a vázát a hegy lejtőjén és abból kivették gyászos tartalmát. A szenzációs esemény csakhamar ismertté vált az egyházi és polgári magas hatóságok előtt és a császárság legelőkelőbb személyiségeiből bizottság alakult annak megvizsgálására. És midőn a fiatal gyermeket visszavitték második szülei házába, már ellepte saját faluját a hivatalos személyekből álló vizsgálóbizottság, amely valóságos törvényszékké alakulva összegyűjtötte és elejétől fogva rekonstruálta a tényeket.

Ezt a terjedelmes és értékes okmányt mai napig őrzik a japán állam archivumaiban.

KOZMETIKA

(Szépségápolás)

Rovátvezető: HIRSCH SÁNDOR

bőrgyógyász — kozmetikus

A test- és szépségápolás tartozó mindenegyes kérdéseket vezetünk a legnagyobb szíveskedéssel felvilágosítást. Levél megkeresések a Déli Hírlap kesztősege címére küldendők borítékon feltüntetendő a „kozmetika” jelzés.

Mi a kozmetika?

Az orvostudomány egyik legtalább és a publikum által legvésebbé ismert ága a kozmetika, melynek egyik ága a bőrgyógyászat, melynek egyik ága a kozmetika, szintén csaknem század eleje óta foglalja a méltó helyét az orvostudomány retein belül.

Még száz év sem telt el azon óta, amikor még a bőrbajokat, egyes belső betegségek, vagy vérhaj, külső, a bőrön kitörő, jegeiként könyvelték el. Ugyan a hamburgi professzornak jutott a nehéz feladat, hogy a bőrbetegségekről alkotott tévhitek rengetegben rendet teremtsen. Ezen idő kezdődik a bőrbetegségek felismerése, rendszerbefoglalása és a betegségekkel való differenciálás, mellyel együtt jár természetesen a bőrbetegségek eredményes és kúsz kezelésének haladása is.

Minden bőrbetegség az esetleg velejárá fizikai fájdalmakon, vagy más kellemetlenségeken kívül, etetikailag is kellemetlenül hat. A kozmetika egyik részét képezik ezen szépséghibákat okozó bőrváltozások megszüntetése és gyógyítása.

Miként a kertész, ki nemes növénynek nyelésével, ápolásával azok természetes szépségét igyekszik kiemelni és megőrizni, ugyancsak a kultürembernél is fontos külsőnek és bőrének ápolásával megőrizni szépségét megtartani. Ezen cél szolgálja a szépségápolás, mely kozmetika másik részét képezi.

Távol áll az orvosi értelemben vett kozmetikától az ugynevezett „kendőzés” vagy kikészítés, mely inkább nevezhető: „csunyasá eltakarásnak”, mint szépségápolásnak. Sajnos, sokan vannak, akik pillanatnyi sikerek kedvéért kókára teszik arcöbük üdeségét, k teszik magukat különböző ártalmas sokszor mérges anyagokat is tartalmazó arcfestékek romboló hatásának, nem is szólva azon bálvány vagy estélyre készülő, arcmáskák kikészített hölgyről, aki arcöböré tönkretételén kívül képes a „szépsége” kedvéért, arra az önkívizi cíóra is, hogy jaj egy mosolyt meg ne kockáztasson, mert reped a email!

A kozmetika története.

Mig a modern orvostudomány alapokon nyugvó kozmetika művelése csak a mult század elejére vezethető vissza, addig a „szépnevetés” és az ebből fakadó szépségápolási törekvések a legrégebbi időkig mutathatók ki. Az embernek azon törekvése, hogy külsőjét rendben tartsa, testét attól, ami csunya és visszataszító, megszárdítsa, egyszóval bőrének ápolási ösztöne az emberi lélekben mélyen bentgyökerezik és éppen ez az ami felsőbbrendűségének jellegét megadja és kulturáját előmozdítja. A házi macska, mely mosdik és tal-

Olcsó házhelyeket részletre építőanyagokkal Telefon 9-18
Kardos-telepen, gyárvárosi strand homokszedők végében

3 lapárusító

helye üresedésben van. Díjazás, jutalék és fix fizetés. Jelentkezni a Déli Hírlap kiadó-hivatalában.

Prochaska Ede Fiai

Temesvár, IV., Bonnáz-utca 21

Ford

Lincoln—Touring—Truck—Fordson, Ford autók és traktorok javítóműhelye.

arkáival szőrzetét szépen lesi-
na, szintén kozmetikai művele-
tregez és bizony az ősember koz-
metikája sem terjedt ki többre.

ifejezett és fejlett szépségápo-
találunk már a régi egypto-
knál is, akik legtöbb gondot a
polásra fordították, mert dus
riseletük volt. Egyes „hozzá-
tk“ a legfantasztikusabb szere-
irták elő. Pld. az őszülés meg-
lályozására szolgált a követ-
ő recept: fekete borju véré-
aban felfőzni és ezzel a haját be-
sölni. Kevésbé fantasztikusak
mai kozmetikai szerekekhez kö-
bb állóknak látszanak azok a
kek, melyeket az egyiptomiak
sük ápolására használtak. Kü-
pöző szagos növényi olajok, ke-
sők voltak használatban, melyek
mai piperecikkek is lényeges
btó részei.

zen szépségápolási kultuszt, az
ptomiaktól, az assyrok, zsidók
nás népfajok is átvették, ugy-
oy ugyanezen illatos olajokról és
ősökről a zsidó talmudban is
okzor szó esik.

linél tovább érünk a kozmeti-
a vonatkozó történelmi adatok
ulmányozásában a klasszikus
oszak népeihez, a rómaiakhoz és
ögökhöz, annál több ismertetést
alunk szépségápolási módsze-
elől és kozmetikai anyagokról. A
isztus előtti negyedik századbeli,
ovostudomány atyjának“, Hip-
ocratesnek feljegyzéseiben igen
o kozmetikai receptet és szép-
ápolási előírást találhatunk és a
ácok, szeplő és hajhullás elleni
zrek összetételének és előállítási
djának egész sorozata olvasható
taiban.

óma általános elerkölestelene-
é korszakának hiu és feslett er-
sü női a szépségápolás terén is
majtásokat produkálnak, me-
s fontos különbség a természetes szépségápo-
ban, hanem az esen kori, feslett
rölesőknek megfelelő módon nyil-
áltak meg, amikor is a többi
edőzési műveletek mellett a ne-
zervekre és emlőkre is különös
dot fordítottak.

középkor kozmetikájáról itt-
elszört adataink vannak és a
oségápolási eljárások ismerteté-
én semmi rendszer nem talál-
ó. Különösen az araboktól át-
szépségápolási módszereket és
erecikkek vannak forgalomban,
rt ezen korszak kozmetikája az
b háremek hölgyeinél talál leg-
gőbb istápolóakra.

z ujkor kozmetikája két egy-
stől élesen elválasztott irány-
al halad: az egyik irány oly érte-
iben fogja fel a szépségápolást,
nt a higiéné egy részét, amely
t az egészséges kinézés, bőr-,
és hajápolást értik. A másik
ay — amely a mult század ele-
é, dominált — kizárólag a toilette
vészetére szorítkozik és inkább
tos a látszat és külső máz, mint
alódi szépségápolás. Ezen külső
z elérésére legkülönbébb kenő-
s, paszták és festékek voltak
ználatban, melyek mindent ta-
tak, ami csunya. Hogy mely pi-
ecikkek voltak használatban, az
mindenkori divattól függött és a
ős- és pomádégyártóknak
sz raja versengett azért, hogy
os „csodatevő“ szereikből minél
o kerüljön forgalomba.

o tizenkilencedik század hetve-
éveitől kezdve igen sok népies
usban megirt könyvecske lát
világot, melyeknek szerzője az
ori kozmetikát rendszerbe fog-
a ismerteti és próbálja népsze-
é tenni. Ilyen például: „24 un-

trüglische Recepte, die jugendliche
Schönheit der Damen und Herren
zu erhöhen, zu verlängern und her-
zustellen“ vagy: „Die Kunst der
Toilette für die elegante Welt“. Ez
utóbbi, melynek szerzője a mult
század legelején élt, erfurti gyógy-
szerész, már kémiai alapokon tár-
gálja a kozmetikát.

Ezen időtől kezdve aztán a koz-
metika is bekerül a komoly orvos-

tudomány keretei közé. Az utolsó
két-három évtizedben pedig már ro-
hamlépésekben halad teljesen or-
vostudományi jelleg felé. A kémia,
elektrotechnika mai fejlettsége a
legnehezebb kozmetikai művelete-
ket is lehetővé teszi, a sebészet pe-
dig ma már annak a lehetőségét is
megadja, hogy a legfinomabb orr-
plasztikai műtétekkel az arc fi-
ziognomiáját teljesen átváltoztassa.

Gyerekujság

Szerkeszti: Kóró Pál bácsi

Kalandos Palkó utazásai

— Találkozás jóbaráttal —

Nagy káromkodás hangzott el a
hajó fedélzetén, amikor a tengeri
rablók hiába nyultak Kalandos
Palkó után, mert annak az utolsó
pillanatban vízbeugrással sikerült
előlük megmenekülni. Csakhamar
egész sereg tengeri kalóz a hajó
korlátja mellett termett és egy-
másután sütötték el a pisztolyai-
kat. Arra felé lövődöztek a vízbe,
ahol azt gondolták, hogy ott van
Kalandos Palkó. Azonban ez előre
sejtette szándékaikat és amint le-
bukott a vízbe, igyekezett egészen
közel maradni a hajó mellett és
mert a hajó kifelé dudorodik, azért
felülről nem is láthatták őt a ten-
geri rablók. Azonban tudta azt is,
hogy sokáig nem maradhat ott,
mert hamarosan keresésére fognak
indulni. Viszont nem volt tanácsos,
hogy a part felé merészkedjen,
mert akkor biztos volt, hogy a ha-
jóról meglátják és agyonlövik. Azt
eszelte ki tehát, hogy csendesen,
nehogy nagyon felzavarja a hullá-
mokat, a hajó tulsó oldalára uszott.
Ott bujt meg a hajó oldala mellett
a tenger felőli oldalon. Biztos volt
benne, hogy ott nem fogják keres-
ni. Ott sikerült két lelőgő vaslán-
con úgy elhelyezkedni, hogy min-
den fáradtság nélkül akár másna-
pig is ott maradhatott volna.

Nemsokára mozgolódás támadt a
hajón. A tengeri rablók a másik
oldalon — part felől — csolnakot
böcsátottak le a vízbe, aztán pedig
kötélhágcsót és egymásután hat
rabló ereszkedett le a csolnakba.
Mikor a csolnakban voltak, tanács-
koztak. Palkó tisztán hallotta,
amint az egyik kalóz mondotta:

— Halljátok, komám, én azt hi-
szem, hogy az a kölyök beléfulladt
a tengerbe, mert ha kiuszott volna
a partra, akkor nekünk azt mégis
csak látni kellett.

— Én is amondó vagyok, — szö-
lt egy másik tengeri rabló — és ép-
pen azért azt vélem, jobb lesz, ha
visszamegyünk a hajóra, nincsen
semmi értelme, hogy egy vízbefult
gyereket keressünk. Majd csak
megtalálja valamely cápa és föl-
falja. Hadd legyen egyszer a cápá-
nak is jó napja.

Mikor ezt mondta a rabló, dur-
ván nevetett és több társa vele ka-
cagott. Azonban akkor újra meg-
szólt az első:

— Halljátok, komám, ez mind
igaz, azonban tudjátok, hogy a fő-
nök azt a parancsot adta, hogy a
kölyök után vizen és szárazon ku-
tassunk és csak akkor térjünk
vissza, akár csak holnap ilyenkor
is, ha már biztosan tudjuk, hogy
mi lett a fiúval. Mert, halljátok,
komám, biztosan tudjátok, hogy
innen nem messze egy angol gyar-
mati állomás van és ha a fiu oda
eljut és ott beárul minket, akkor
könnyen meglehet, hogy azok a
fránya angolok minden kikötőbe
távíratoznak hadihajóinak és azok
üldözésünkre indulnak. Akkor pe-
dig hamarosan végünk lenne. Hall-
játok, komám, ezt pedig nem sze-
retném.

— Hát mit csináljunk? — kér-
dezte az egyik tengeri rabló.

— Halljátok, komám, ez igen
egyszerű. Miután a vízben pem ta-
láltuk a kölyköt, hát a szárazon

kell keresnünk. Valószínű, hogy
egy pillanatban, amikor nem ör-
ködtünk eléggé, sikerülhetett neki
mégis csak a partra jutni. Ez ak-
kor lehetett, amikor mindnyájan
nagyon figyeltük, hogy micsoda
drágaságokat szed ki a bandafőnök
az elfogottak zsebeiből. Hát most
elevezünk a partig, halljátok, ko-
mám, ott a csónakot kikötjük, ma-
gunk pedig megyünk az erdőbe ke-
resni a kölyköt.

Palkó ezt a beszédet mind hal-
lotta és nemsokára hallotta azt is,
hogy a csolnak evezői működnek.
Aztán nem hallott semmit. Bizto-
san megérkeztek a partra.

A nap lassan telt csak. A hajó
fedélzetéről néha hallatszott egy-
egy hang, ámde Palkó semmi be-
szédet nem tudott kivenni. A part
felől pedig nem jött vissza még
mindig a csolnak a hajóhoz. Végre
aztán bekövetkezett az éjszaka és
olyan sötét lett, hogy Palkó még
az orra hegyét sem láthatta. Akkor
óvatosan eleresztette a két láncot,
hogy ne csapjon zajt és nesztelenül
a hajó oldala mellett uszott át a
másik oldalra, hogy szemben le-
gyen a parttal. Sokáig figyelt. De
a part felől csakugyan nem hallott
semmit. Erre bátorságot vett ma-
gának és a part felé uszott. Vagy
negyed óráig uszhatott, amikor
végre a partra ért. Itt már nagyobb
biztonságban érezte magát, mint a
vízben.

Először körülkémlelt, aztán óva-
tosan haladt előre az erdőben egyik
fától a másikig. Csak arra töreke-
dett, hogy mentől távolabbra ke-
rüljön a tengerparttól, mert így
egyre kisebbedett ránezve a ve-
szély. Már hajnal felé járhatott az
idő, amikor egyszerre váratlan ese-
mény történt. Palkó éppen egy má-
sik fához settenkedett, amikor hir-
telen egy emberi testbe ütközött.
Nem volt ideje visszaugrani, mert
abban a pillanatban két erős kar
fonódott köréje. Palkó ijedten föl-
kiáltott:

— Végem van!

Abban a pillanatban azonban
nem várt dolog történt. A két kar
tulajdonosa örömmel jelentette ki:

— Ne élvezhessek soha több ba-
gót életemben, ha nem Kalandos
Palkót fogtam el.

Ez a hang ismerős volt Palkó-
nak. Csakhamar megtudta kérdé-
sére, hogy az Astoria egyik matró-
zával találkozott véletlenül az ő-
erdő sötétjében. Palkó azonban in-
tette a matrózt:

— Pszt, ne beszéljen hangosan,
mert tengeri rablók vannak a kö-
zelben, akik engem keresnek.

A matróz erre csendesebbre fog-
ta a hangját és sugva mondta:

— Gyere velem, nem messze in-
nen van egy barlang, ott még má-
sik öt matrózt találsz.

Nem telt bele sok idő és Palkó a
matrózzal együtt egy tágas bar-
langban volt, ahol puha mohára
ültek le. Világosságot a Palkóval
jött matróz tanácsára meggyújtott
fahasábkokkal nem csináltak, ne-
hogy elárulják magukat. Palkó leg-
először is megkérdezte, van-e vala-
mi ennivalójuk. Mikor erdei gyü-
mölcökkel csillapította az éhségét,

akkor elmondta, hogy és mint járt
Astor és az ekszpedició tagjaival,
hogyan fogták el őket a tengeri
rablók és hogyan tudott egyedül
ő megmenekülni. Elbeszélését ezzel
végezte:

— Csak szeretném tudni, hogyan
volt lehetséges, hogy a kalózok a
hajót hatalmukba kerítsék?

— Ezt elmondhatom neked, fe-
lélte az a matróz, aki Palkót meg-
találta. A dolog úgy történt, hogy
a hajóval a rendes helyén horgo-
nyoztunk, amikor hatan engedélyt
kértünk, hogy az erdőbe mehes-
sünk egy kicsit vadászni. Megun-
tuk ugyanis a sok halpecsenyét és
egyszer már más húst is akartunk
enni. Hát amint visszafelé jöttünk
este az erdőből, nem találtuk a cso-
nakunkat. Állunk a parton és ak-
kor a hajóról egyszerre lövések
dördültek el. Bizonyára úgy történt,
hogy a tengeri rablók erre jártak,
látták csolnakunkat, abba beszá-
lottak, este mikor az örökön kívül
mindenki aludt a hajón, fellopóz-
tak a fedélzetre és az öröket le-
lőtték, az alvókat pedig bezárták a
kabinjaikba. A parton mi hatan el-
bujtunk és nemsokára láttuk, hogy
a csolnak három emberrel a partra
ér, ott a kalózok rövid füttyeket
hallattak, mire nemsokára más
füttyek válaszoltak az erdőből.
Csakhamar vagy harminc rabló
csoportosult a parton. A rablók,
akik a csolnakkal jöttek, tíz rablót
magukkal vittek és a többiekért
hamarosan újabb csolnakok jöttek.
Mi természetesen csak hatan vol-
tunk és nem tartottuk tanácsosnak,
hogy a parton levő rablókat meg-
támadjuk. Siettünk elmenekülni,
nehogy mi is hatalmukba kerül-
jünk. Azonban nem mentünk na-
gyon messzire, mert azért figyelni
akartuk, hogy mi történik a hajón.
Másnap aztán láttuk, hogy a hajó
a régi helyet, ahol horgonyzott, el-
hagyja és idejött. Hogy miért tet-
ték ezt a kalózok, nem tudom, de
mi utánuk jöttünk a part sűrűjé-
ben és ez a helyváltozás még ja-
vunkra is volt, mert így sikerült
ezt a barlangot megtalálnunk. Az-
óta itt élünk, táplálkozásunk erdei
gyümölcs és néha egy-egy nyul,
melyet pusztá kézzel sikerül elfogni,
mert lőni nem merünk, nehogy a
tengeri rablók meghallják. Az volt
a szándékunk, hogy meglessük As-
tor urat és kíséretét, akikről tud-
tuk, hogy előbb-utóbb visszatérnek
és figyelmeztetjük őket, hogy ne
menjenek a hajóra, mert vesztükbe
rohannak. Éppen én tartottam ma
éjszaka őrséget, mikor te, Palkó,
a karjaim közé rohantál. Sajnos,
tőled megtudtam, hogy Astor urék
jövetelét nem vettük észre, ami
azért történt, mert nem a száraz-
földről jöttek, mint vártuk, hanem
a tengeren tutajon, ahogy te
mondott.

A matróz elhallgatott, aztán
hosszu szünet után újból meg-
szólt:

— Teljesen le kell mondanunk a
reményről, hogy segítsünk rajtuk.
Nem marad más hátra, minthogy
keressünk valami emberlakta vidé-
ket, ahol a magunk részére segítsé-
get kérjünk és elmondjuk, mi tör-
tént a hajóval és Astor urékkal.

— A tengeri rablóktól hallottam,
— mondotta Palkó, — hogy innen
nem messze angol gyarmat van.
Azonban ne menjünk oda, mert
bárha ott készséggel segítenének
rajtunk, de megtörténhetik, hogy
közben a rablók az Astoriával mesz-
szire mennek és akkor nem egyha-
mar akadunk nyomukra. Eszel-
jünk ki magunk valamit, hogyan
menthetnénk meg őket.

— De hogyan? — kérdezte a
matróz.

— Feküdjünk le, — szö-
lt Palkó,
— pihenjük ki magukat és akkor
reggel pihent ésszel gondolkozunk.

ROMANOVSKY ERNŐ
ablakredőnykereskedés és szerelés

TIMISOARA
186 Str. General Foch (Fröbl) No. 12

60 leiért

ilz- és szalmakalapokat legjobban
festetheti minden színre

Granatir Traian

műfestődében

árszabévtáros, Király-utca 101.

